

Ірина КІРІЧЕК,

кандидат філологічних дисциплін

Обласного коледжу "Кременчуцька гуманітарно-технологічна

академія імені А. С. Макаренка"

Полтавської обласної ради

м. Кременчук, Україна

ТВОРЧОПИС ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

Світ навколо нас швидко змінюється. У вихорі інформаційних потоків юна особистість, що перебуває на стадії формування, потребує занурення в певну історію, яка спонукає думати, співпереживати, закохуватися в персонажів, сюжети, емоції. За влучним висловом філософа й культуролога Володимира Єрмоленка, такий "дайвінг" дозволяє триваліше концентруватися на певному явищі, розуміти, тлумачити його для самого себе [2]. Людина з поглибленим "довгим" мисленням здатна аналізувати реальність, пов'язувати події між собою, встановлювати причиново-наслідкові зв'язки.

Читання також дозволяє зануритися в чужий досвід, оскільки людина за своєю природою прагне до відкриття "іншого" світу, виходу за межі самої себе, відчуття нових незнайомих емоцій. Це не лише спосіб прожити одразу кілька життів, але й шлях до прийняття чужої інакшості.

Можливість уявляти та фантазувати – ще одна важлива опція читання. У світі готових для споживання образів домальовування й домислювання допомагає побачити більше. Переглядаючи екранізації, ми намагаємося впізнати персонажів, порівняти їх, зіставити з роботою власної уяви. У процесі застосування асоціативного аналізу, компіляції колажів чи малювання в різних техніках – відрефлексувати прочитане. А на заняттях із креативного письма йдемо ще далі стежками улюблених авторів, створюючи власні світи та власні історії. І мовиться тут не лише про здатність фантазувати, а насамперед про

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

розвиток усного й писемного мовлення, що є важливою проблемою сучасної освіти.

Творчописання в межах навчальних занять та факультативних письменницьких воркшопів дозволяє позбутися жорстких тематичних меж висловлювання, заглушити голос внутрішнього і зовнішнього критика, зануритися в процес письма, навчитися прийомів сторітелінгу. Як слушно зауважує Вілл Сторр: "Без історій світоустрій зрозуміти годі. Ними повняться наші газети, судові зали, спортивні майданчики, зали засідань можновладців, шкільні подвір'я, комп'ютерні ігри, тексти пісень, сокровенні думки і світські бесіди, мрії та сни. Історії всюди. Історії – це ми" [6, с.11].

У час гострого дефіциту спілкування формування комунікативних умінь та навичок посідає чільне місце мовно-літературної освіти, однак не слід забувати, що заняття з креативного письма (Creative Writing) є взірцем найпоширенішої світової практики освіти майбутніх письменників. Цей "дорослий" досвід суголосний риторичній функції дитячої літератури, яка полягає у залученні юного читача до співавторства, накопиченні вражень від читання, що стають поштовхом для власної творчості.

Аналізуючи феномен креативного письма американська дослідниця Мері-Лі Максберрі (Mary Lee Marksberry) зауважує, що йдеться про композиційно вільну форму будь-якого писання, яка базується на трьох авторських потребах: 1) розширення письменницького досвіду шляхом регулярної практики; 2) обмін відгуками і порадами з приводу написаних текстів у межах зацікавленої спільноти; 3) вільне особисте самовираження, що підвищує ментальну стійкість студентів [6].

З урахуванням зазначеного та спираючись на результати, отримані під час впровадження елементів творчопису на заняттях з дитячої літератури та в гуртковій роботі, можна стверджувати – регулярна групова практика творчого письма сприяє:

- ефективному впливу на читачів / слухачів і захопленні їхньої уваги;

- формуванню арсеналу технік і прийомів, корисних для побудови оповідей;
- створенню унікальних сюжетів, яскравих описів, виразних характерів;
- пошукам власної мови, що дозволяє говорити про універсальні речі;
- формуванню потреби систематичного писання і письменницької самодисципліни;
- розумінню "механізмів" уяви;
- виробленню навичок саморедагування.

Але на перше місце варто винести головну мету творчопису – пошук самості, що розглядається одночасно у філософському та психологічному вимірах, сприймається як усвідомлення своїх думок, почуттів, мотивів, цінностей, а також визнання власної унікальності.

У фокусі семінару з креативного письма увагу зосереджено на розвиткові письменницьких навичок і створенні розповіді на основі реального чи уявного досвіду з використанням яскравих образів, цікавих художніх деталей, сюжетних тропів, конкретних художніх засобів. Сеанс творчописання має відносно сталу структуру з чотирьох компонентів, а викладач виступає в ролі наставника:

1) починається семінар із мініуроку, на якому подається або актуалізується інформація з теорії літератури, зачитуються фрагменти тексту, переглядаються відео чи ілюстрації. Родзинка процесу – поради від майстрів красного письменства. Як зауважує Ростислав Семків, "...не всі великі пишуть книжку про те, як писати книжки, однак частина з них таки не проти поділитися власними стратегіями успіху" [4, с.7];

- 2) обмежена в часі сесія з написання текстів, яка відбувається тут і зараз;
- 3) спільне читання з відгуками й аналізом від наставника і колег;
- 4) подальше доопрацювання тексту.

Таким чином, увага, начитаність, праця, наполегливість, воля, системність чи навіть кава із шоколадкою повинні допомогти нам позмагатися

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм” із натхненням. За влучним висловом експертки з нарощування творчописних м’язів Марії Титаренко, "...воно не заслуговує на роль цапа-відбувайла, навіть якщо ви віддаєте йому шану в найкращих традиціях апологетів натхнення на зразок давніх греків чи письменників епохи романтизму" [7, с.9].

За лаштунками цієї "іскри" стоїть пізнання універсальних принципів, які допоможуть писати і говорити на найрізноманітніші теми: про день із власного життя, спортивне змагання, перегляд фільму, обговорення художнього твору або шедевру сучасного мистецтва. У підсумку спільні зусилля ведуть до створення найрізноманітніших текстів – від повідомлення на занятті чи посту у Фейсбуці до статті, оповідання, есею тощо. Тут доречно буде процитувати ще одну прихильницю систематичної письменницької практики Таїс Золотковську: "*Пишіть*. Тридцять хвилин про форшмак, «Наполеон» чи борщ, які готували ваші мати, бабуся, тітка чи батько. Чи довірили вам сімейний рецепт? Які смаки, звуки, запахи супроводжували приготування та споживання традиційної у вашій родині страви?" [3, с.14].

Креативне письмо – не лише мануфактура уяви і фантазії, а ще й шлях покращення загальної академічної успішності. На думку Лори Бін (Laura Bean) – експертки з творчопису та засновниці фундації Mindful Literacy – впровадження окремих курсів з Creative Writing в шкільну освіту також допомагає реалізувати комплекс функцій, спрямованих на посилення психологічної стійкості студентів. По-перше, доведення до кінця дрібних справ (у нашому випадку – створення текстів, написання відгуків і рецензій) сприяє виробленню дофаміну і підвищенню рівня мотивації. По-друге, документування та аналіз власного досвіду дають учням можливість поглянути на певні ситуації під іншим кутом і розпізнати власні емоції. По-третє, творче письмо допомагає розвивати емпатію, формувати спільноту з психологічно комфортною атмосферою [8].

Творчопис, безумовно, має академічну цінність. Удосконалення здатності зв’язно виражати свої думки, заглиблення у вивчення літературознавчих термінів і механізмів покращення текстів, формування навичок критичного

аналізу, що в подальшому виходять за межі літературних студій, а також пошук нестандартних рішень у будь-яких життєвих ситуаціях – це аргументи "за" впровадження відповідних курсів. Зрештою, як говорить Чак Вендіг: "...вам варто постійно практикувати свою майстерність. Ви можете робити це за допомогою створення письмових історій, читання чи проживання життя так, аби про нього було цікаво писати. Ви маєте постійно вчитися, рости та вдосконалюватись" [1, с.46].

ЛІТЕРАТУРА

1. Вендіг Чак. 250 фішок, що їх має знати письменник. Київ: Фабула. 2019. 160с.
2. Kult Podcast. Що нам дає читання? / <https://www.youtube.com/watch?si=RnURthVN3v2hyQ5o&v=y4QAkQXasK4&feature=youtu.be> (дата звернення 08.03.2024).
3. Золотковська Таїс. Писати як дихати. 62 дні творчої свободи. Чернівці: Книги – XXI, 2022. 304с.
4. Семків Ростислав. Як писали класики: поради, перевірені часом. Київ : Пабулум, 2016. 240с.
5. Сторп Вілл. Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших / пер. з англ. Марта Госовська. Київ: Наш формат, 2022. 224с.
6. Титаренко Марія. Не музи, а м'язи. 50 вправ із творчопису. Київ: Лабораторія, 2023. 360с.
7. Bean, Laura. How Creative Writing Can Increase Students' Resilience. Greater Good Magazine: science-based insights for a meaningful life. Режим доступу:https://greatergood.berkeley.edu/article/item/how_creative_writing_can_increase_students_resilience (дата звернення 08.03.24).
8. Marksberry, Mary Lee. Foundation of Creativity. Harper's Series on Teaching. New York, London: Harper & Row, 1963, p. 39